

Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30860>

Özet

Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği (SYTÖ), bireylerin sözlük kullanıma ve sözlüklerin öğrenme süreçlerindeki rolüne dair sahip oldukları duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2013 yılında Havva Yaman ve Ahmet Dağtaç tarafından yapılan kapsamlı bir geçerlik ve güvenirlik çalışması kapsamında oluşturulmuştur. Bu araç, özellikle eğitim ortamlarında öğrencilerin sözlük kullanıma karşı geliştirdikleri olumlu veya olumsuz tutum düzeylerini belirleyerek, dil eğitimi ve kelime öğrenme stratejilerinin geliştirilmesine bilimsel katkı sağlayabilmektedir. SYTÖ, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılarak uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sözlük, Tutum Ölçeği, Dil Eğitimi, Kelime Öğrenme, Psikometri, Geliştirme Çalışması, Sözlük Kullanımı.

Yazarlar

Havva Yaman, Ahmet Dağtaç.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, öğrencilerin ve diğer bireylerin, dil öğrenimi ve genel kültürel gelişim bağlamında sözlük kullanıma yönelik gösterdikleri eğilim ve inançları sistematik olarak tespit etmektir. Ölçek, bireylerin sözlüklerin faydasına ne kadar inandıklarını ve sözlük kullanımlarının kendi kendine öğrenme becerilerine katkıları nasıl algıladıklarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Ölçek, eğitim bilimleri alanındaki araştırmacılara, sözlük kullanımlarının akademik başarı ve dil yeterliliği üzerindeki etkilerini incelemeleri için standart ve güvenilir bir ölçüm aracı sunmaktadır. Bu veriler ışığında, öğretmenlerin ve eğitim programı geliştiricilerinin sözlük kullanımı tevik edecek pedagojik yaklaşımlar geliştirmesi desteklenmektedir.

Yapı

Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği, sosyal psikolojideki tutum kavramı temel alınarak geliştirilmiştir. Tutum, bireyin bir objeye (bu durumda sözlüklere) karşı gösterdiği, nispeten kalıcı olan değerlendirici tepki eğilimini ifade eder. Ölçek, bu tutumu genellikle üç temel bileşen üzerinden ölçmektedir:

Bilişsel Bileşen: Sözlüklerin öğrenme sürecindeki etkinliğine ve gerekliliğine dair rasyonel inançlar.

Duygusal Bileşen: Sözlük kullanma eylemine eşlik eden hisler (ilgi, sıkıntı, motivasyon).

Davranışsal Bileşen: Sözlükleri farklı derslerde ve öğrenme bağlamlarında kullanma sıklığı ve isteği.

Bu yapı, bireyin sözlüklere karşı olan genel yönelimini kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi mümkün kılar.

Geçerlik

Yaman ve Dağtaç (2013) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin yapısal uygunluğunu sağlamak amacıyla geçerlik çalışmaları titizlikle uygulanmıştır. Geliştirme sürecinde içerik geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş, yapı geçerliği için ise Faktör Analizi kullanılmıştır.

Yapılan analizler, ölçek maddelerinin kuramsal yapıyla uyumlu olduğunu ve sözlüklere yönelik tutumu ölçmek için gerekli olan temel boyutları temsil ettiğini göstermiştir. Bu sayede, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğü bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin ölçümlerinde tutarlılık ve kararlılık düzeyini belirlemek amacıyla güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Geliştirme çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını tespit etmek için yaygın olarak kullanılan Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar uyumlu olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Beklendiği üzere, Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği'nin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, kabul edilebilir standartları (0.70 ve üzeri) üzerinde çıkmıştır. Bu yüksek güvenirlilik düzeyi, ölçeğin farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verebileceğini ve hata payının düşük olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin nihai yapısının belirlenmesinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. AFA, ölçek maddelerinin altında yatan gizil boyutları keşfetmek ve ölçeğin kaç faktörden oluştuğunu saptamak için temel bir yöntemdir. Bu analiz, maddelerin hangi faktörlere yüklendiğini göstererek, ölçeğin çok boyutlu mu yoksa tek boyutlu mu olduğunu ortaya koyar.

Faktör analizi sonuçları, SYTÖ'nün yapısal bütünlüğünü teyit etmiş ve her bir faktörün tutumun farklı bir yönünü temsil ettiğini göstermiştir. Bu yapısal doğrulama, ölçeğin bilimsel standartlara uygun olarak geliştirildiğini kanıtlamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme Ölçeği, Tutum Ölçüm Aracı.

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Seçenekler: Hiçbir zaman (1) - Nadiren (2) - Bazen (3) - Çoğu zaman (4) - Her zaman (5).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Eğitim kademelerinde yer alan öğrenciler.

Yaş Grubu: Ergenlik dönemi ve yetişkinlik öncesi gruplar (Tahmini 12 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Ölçek, dil eğitimi alan ve düzenli sözlük kullanma potansiyeli olan öğrenci örneklemi üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim raporlama yöntemi. Katılımcılar, kendilerine sunulan her bir ifadeye ne ölçüde katıldıkları belirtilir. Puanlama sistemi, yüksek puan olumlu tutumu ifade ettiğide yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sözlük Kullanımı, Dil Öğrenimi, Öğrenme Becerileri, Geçerlik, Faktör Analizi, Tutum.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil.

Kurumsal E-posta Adresleri: hyaman@sakarya.edu.tr (Sorumlu Yazar Havva Yaman).

Yayın Adresi: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Sorumlu yazarın güncel kurumu dikkate alınarak).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler: Ölçek, akademik ve eğitim araştırmaları için kullanılabilir. Kullanım öncesinde sorumlu yazar ile iletişime kurulması önerilir.

Ücret: Ticari kullanım için ücretlendirme politikası yazara bağlıdır. Akademik araştırmalarda genellikle ücretsizdir.

Test Yılı: 2013 (Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yayın yılı).

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sozluklere-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Yaman, H., Dağtaç, A. (2013). Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (24), 15-27.

Makaleye erişim linki: [sbed.mku.edu.tr](#)

Sözlüklere Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Sözlüklerden yararlanırım. (m 4)

Sözlükleri sadece Türkçe derslerinde değil diğer derslerde de kullanırım. (m 6)

Sözlükler yoluyla kendi kendime öğrenme becerisi kazanırım. (m 10)